

BKv 88.

A részben felfüggesztett szabadságvesztésről

1. A részben felfüggesztett szabadságvesztés mellett kiszabható minden olyan büntetés és mellékbüntetés, amely végrehajtandó szabadságvesztés mellett is kiszabható.

2. Ha a részben felfüggesztett szabadságvesztés felfüggesztett részének végrehajtását elrendelik, az általános szabályok alapján kell állást foglalni abban, hogy a szabadságvesztés egészéből az elítélt feltételes szabadságra bocsátható-e. Ha a terhelt az általános szabályok szerint ebből feltételes szabadságra bocsátható, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározásakor a teljes végrehajtandó szabadságvesztés időtartamát kell figyelembe venni.

3. Ha a részben felfüggesztett szabadságvesztés felfüggesztett részének végrehajtását nem rendelik el, nincs helye összbüntetésbe foglalásnak.

4. A részben felfüggesztett szabadságvesztés a mentesítés szempontjából végrehajtandó szabadságvesztés.

5. A részben felfüggesztett szabadságvesztést kiszabó ítélet rendelkező részében a bíróság számszerűen megjelöli a szabadságvesztés teljes, az ebből letöltendő, valamint a felfüggesztett rész tartamát, megállapítja a felfüggesztett rész próbaidejének időtartamát, kimondja, hogy a végrehajtandó részből a vádlott nem bocsátható feltételes szabadságra, és rögzíti, miszerint a próbaidő a végrehajtandó rész kitöltése után kezdődik.

6. A részben felfüggesztett szabadságvesztés a Be. rendelkezései szempontjából végrehajtandónak számít.

1. A részben felfüggesztett szabadságvesztést a 2009:LXXX. törvény (Novella) vezette be a Btk.-ba, az új jogintézményre vonatkozó rendelkezések 2010. május 1. napján léptek hatályba.

A részben felfüggesztett szabadságvesztés alkalmazásakor a kiszabott időtartam fele részét végre kell hajtani. A Novella 29. §-ához (a Btk. új 90. §-ához) fűzött miniszteri indokolás szerint: "A Javaslat kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a szabadságvesztés végrehajtandó részéből az elítélt nem bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben a végrehajtandó rész a végrehajtandó szabadságvesztés sorsát osztja: a végrehajtási fokozatra a végrehajtandó szabadságvesztés szabályai az irányadók, ugyanez vonatkozik a büntetés elévülésére is."

A részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó részéhez ugyanolyan jogkövetkezmények kapcsolódhatnak, mint más végrehajtandó szabadságvesztéshez.

A Btk. 36. §-a (3) bekezdésének d) pontja alapján nem alkalmazható a tevékeny megbánásra vonatkozó rendelkezés, és az eljárás nem függeszthető fel közvetítői eljárás lefolytatása érdekében, ha a terhelt a szándékos bűncselekményt a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt részben felfüggesztett szabadságvesztésre ítéltése után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt követte el.

A részben felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén is irányadók a Btk. 41-46. §-ai és 111. §-a szerinti, a

szabadságvesztés végrehajtási fokozatának meghatározására vonatkozó rendelkezések, és az e rendelkezésekhez kapcsolódó különleges (Be. 556. §) és bv. bírói (Bv. tvr. 7. §, 14. §) eljárások.

A Btk. 38. §-ának új (4) bekezdésére figyelemmel, pénzbüntetés kiszabható szabadságvesztés, így részben felfüggesztett szabadságvesztés mellett is. A pénzbüntetés meg nem fizetése esetén az átváltoztatott szabadságvesztést a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtási fokozatában kell végrehajtani [Btk. 52. § (3) bek.].

Foglalkozástól, illetve járművezetéstől eltiltás is kiszabható részben felfüggesztett szabadságvesztés mellett. Ebben az esetben az előbbiek tartamának számítására vonatkozó rendelkezés [Btk. 57. § (2) bek.] szempontjából a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó része a szabadságvesztés töltésének számít, és így az az idő, amely alatt az elítélt a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó részét töltötte, az eltiltások tartamába nem számít bele [Bv. tvr. 70. § (2) bek. a) pont].

A Btk. 2010. május 1. napjától hatályos 62. §-ának (1) bekezdése szerint - mely rendelkezés a Btk. 2010. április 30-ig hatályos 53. §-ához képest érdemben nem változott - azt, akit végrehajtandó szabadságvesztésre ítélnék, és méltatlan arra, hogy a közügyekben részt vegyen, azok gyakorlásától el kell tiltani. A részben felfüggesztett szabadságvesztés, tartamát tekintve, részben végrehajtandó szabadságvesztés, ezért mellette a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabható. A közügyektől eltiltás tartamába a szabadságvesztés végrehajtandó része továbbra sem számítható bele. Abból, hogy a törvény változatlanul úgy rendelkezik, miszerint a közügyektől eltiltás időtartamába nem számít bele az az idő, amely alatt az eltiltással érintett jogok a Btk. 41. §-ának (3) bekezdése alapján a szabadságvesztés

végrehajtása alatt szünetelnek, az következik, hogy a végrehajtandó rész letöltésével, a felfüggesztett rész próbaidejének megkezdésével egyidejűleg elkezdődik a közügyektől eltiltás tartama is.

A részben felfüggesztett szabadságvesztés mellett kitiltás is kiszabható. Tartamának számítására a Btk. 64. §-ának (2) bekezdése alapján az 57. § (2) bekezdés irányadó.

Kiszabható továbbá a részben felfüggesztett szabadságvesztés mellett katonai büntetés (Btk. 129/A. §) és katonai mellékbüntetés (Btk. 130. §) is.

Ha a terheltet korábban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az újabb bűncselekményt a végrehajtás befejezése előtt követte el, a Btk. 91. §-a (1) bekezdésének c) pontja kizárja, hogy az újabb bűncselekmény miatt a bíróság részben felfüggesztett szabadságvesztést szabjon ki.

Nem szabható ki részben felfüggesztett szabadságvesztés akkor sem, ha a terhelt az újabb bűncselekményt a korábbi, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés próbaidejének tartama alatt követte el.

A részben felfüggesztett szabadságvesztés a Be. 223. §-a (1) bekezdésének b) pontja alkalmazása szempontjából is végrehajtandó szabadságvesztésnek tekintendő, így a vádemelés a Be. 222. § (1) bekezdése alapján a terhelttel szemben nem halasztható el.

2. Ha a részben felfüggesztett szabadságvesztés felfüggesztett részének végrehajtását elrendelik, az általános szabályok alapján kell állást foglalni abban, hogy a teljes szabadságvesztésből az elítélt feltételes szabadságra bocsátható-e. Ha a Btk. 47. §-ának

(4) bekezdésében felsorolt okok egyike sem áll fenn, az elítélt feltételes szabadságra bocsátásának nincs akadálya.

Ha a felfüggesztett rész végrehajtásának elrendelésére a Btk. 91/A. § b) vagy c) pontja alapján került sor, a terhelt az újabb bűncselekménye miatt kiszabott szabadságvesztésből nem bocsátható feltételes szabadságra [Btk. 47. § (4) bek. a) pont].

Azzal, hogy a felfüggesztett rész végrehajtását el kellett rendelni, a részben felfüggesztett szabadságvesztés teljes egészében, egységesen végrehajtandóvá alakult át. Ha az így egységesen végrehajtandó szabadságvesztésből a feltételes szabadságra bocsátás nem kizárt, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját úgy kell megállapítani, mintha a részben felfüggesztett szabadságvesztés eredetileg is végrehajtandóként került volna kiszabásra. Tehát ezen időpont meghatározásakor a teljes végrehajtandó szabadságvesztés időtartamát kell figyelembe venni.

Ha a feltételes szabadságra bocsátás az összbüntetésből lehetséges, az összbüntetésbe foglalás esetén is a fentiek szerint kell eljárni.

3. Ha a részben felfüggesztett szabadságvesztés felfüggesztett részének végrehajtását nem rendelik el, nincs helye összbüntetésbe foglalásnak.

A Btk. 92. §-ának a 2008. évi XCII. törvénnyel megállapított (2) bekezdése szerint összbüntetésbe csak olyan végrehajtandó szabadságvesztések foglalhatók, amelyeket az összbüntetésbe foglaláskor még nem hajtottak végre, vagy folyamatosan hajtanak végre. A jogalkotó a törvénybe iktatta a 3/2002. BJE határozat rendelkező része I. 2. pontját is, tehát ha a felfüggesztett

szabadságvesztést utóbb végre kell hajtani, az összbüntetésbe foglalás szempontjából az a továbbiakban végrehajtandó szabadságvesztésnek tekintendő.

A 2/2006. BJE határozatban kifejtettekhez képest - a törvény módosítása folytán - jelenleg már az összbüntetésbe foglalásnak törvényi előfeltétele a büntetések folyamatos végrehajtása. A törvény módosítása nem érintette a jogegységi határozat rendelkező részében foglalt másik tételt: Ha a terheltet feltételes szabadság tartama alatt olyan cselekmény miatt ítélik jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre, amelyet a korábbi ítélet jogerőre emelkedése előtt követett el, a büntetéseket összbüntetésbe kell foglalni arra tekintet nélkül, hogy az újabb büntetést fogamatba vették-e vagy sem.

A részben felfüggesztett szabadságvesztés esetében az összbüntetésbe foglalás szempontjából az meghatározó jelentőségű, hogy a szabadságvesztésnek csak a fele része végrehajtandó, a másik fele azonban végrehajtásában felfüggesztett. Ezért abban az esetben, amikor a felfüggesztett rész végrehajtását nem rendelik el - tehát nem állnak fenn a Btk. 91/A. §-ában felsorolt okok - a felfüggesztett rész miatt a két szabadságvesztés nem foglalható összbüntetésbe, mert ezzel a bíróság szükségképpen elrendelné a felfüggesztett rész végrehajtását is.

Ha a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó része alatt a terheltet a részben felfüggesztett szabadságvesztést kiszabó határozat jogerőre emelkedése előtt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, összbüntetésbe foglalásnak nincs helye, mivel önmagában emiatt a felfüggesztett rész végrehajtását nem kell elrendelni.

Ebben az esetben a terhelten olyan szabadságvesztést hajtanak végre, amely miatt a felfüggesztett szabadságvesztés-rész végrehajtását nem lehet elrendelni [Btk. 91. § (2) bek.]. Ekkor a szabadságvesztések sorrendjét a Bv. tvr. 24/A. §-a alapján a büntetés-végrehajtási szervezet állapítja meg.

A Btk. 91. §-ának (2) bekezdése szerint, ha az elkövetőn olyan szabadságvesztést hajtanak végre, amely miatt a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását nem lehet elrendelni, a felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje a végrehajtandó szabadságvesztés tartamával meghosszabbodik. Abban az esetben azonban, amikor a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó része és egy másik végrehajtandó szabadságvesztés úgy találkozik egymással, hogy összbüntetésbe foglalásnak nincs helye, valójában nem ez történik, hanem az, hogy a felfüggesztett rész kitöltését az elítélt mindaddig nem kezdheti meg, amíg van végrehajtásra váró szabadságvesztés. Ezért ebben az esetben a felfüggesztett rész próbaideje nem hosszabbodik meg, mivel a felfüggesztett rész kitöltése még el sem kezdődött.

Ha a Btk. 91/A. §-ában felsorolt valamely ok fennáll, tehát a felfüggesztett rész végrehajtását el kell rendelni, ezzel a részben felfüggesztett szabadságvesztés teljes egészében végrehajtandó szabadságvesztéssé alakul át, és nincs akadálya az összbüntetésbe foglalásnak, ha annak egyéb törvényi feltételei (teljes egészében még végre nem hajtottság, illetve quasi halmazat) fennállnak.

Összbüntetésbe foglalás esetén a feltételes szabadságra bocsátás kapcsán annak legkorábbi időtartamát az összbüntetésként megállapított szabadságvesztés teljes időtartama alapján kell megállapítani.

4. A Novella 30. §-ához (a Btk. új 91. §-ához) fűzött miniszteri indokolás hangsúlyozza, miszerint "közös alcím alatt a Javaslat a felfüggesztett és a részben felfüggesztett szabadságvesztést közösen felfüggesztett szabadságvesztésként nevesíti. Ugyanez vonatkozik a Btk. egészére: ahol a Btk. külön nem utal kizárólag a felfüggesztett szabadságvesztésre, ott a felfüggesztett szabadságvesztés alatt a részben felfüggesztett szabadságvesztést is érteni kell."

A törvénytörvényazonban ezt az elvet nem tartalmazza. Ehhez képest a Btk. néhány helyen kifejezetten rendelkezik a (teljes egészében) felfüggesztett, illetve a végrehajtandó szabadságvesztés mellett a részben felfüggesztett szabadságvesztésről:

Elsősorban a 91-91/B. §-okban, melynek közös alcíme "a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére és részbeni felfüggesztésére vonatkozó közös szabályok", ezen kívül a 68. § (1) bekezdésében, amely kimondja, hogy a büntetés elévülésének határideje a büntetést kiszabó határozat jogerőre emelkedésének napjával, ha pedig a szabadságvesztés végrehajtását részben vagy egészben felfüggesztik, a próbaidő leteltének a napjával kezdődik.

Szerepel még a szabadságvesztés részbeni felfüggesztésére való kifejezett utalás a 137. § 14. és 16. pontjában: mind a visszaesést, mind a többszörös visszaesést (és ebből következően az erőszakos többszörös visszaesést is) megalapozza a korábban kiszabott részben felfüggesztett szabadságvesztés.

A törvény törvénytörvényében a felfüggesztett szabadságvesztés mellett nem szerepel a részben felfüggesztett szabadságvesztés:

- a Btk. 36. §-a (3) bekezdésének d) pontjában (tevékeny megbánás alkalmazásának nincs helye, ha az elkövető a szándékos

bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt, illetőleg próbára bocsátás vagy vádemelés elhalasztásának tartama alatt követte el),

- 52. §-ának (3) bekezdésében (ha a pénzbüntetést végrehajtandó szabadságvesztés mellett szabták ki, vagy a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását elrendelték, a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozatára a szabadságvesztés fokozata az irányadó),

- 72. §-a (4) bekezdésének d) pontjában (nem bocsátható próbára, aki a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt követte el),

- 82. §-a (1) bekezdésének d) pontjában és (2) bekezdésében (pártfogó felügyelet rendelhető el a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejére, pártfogó felügyelet alatt áll az a visszaeső, akivel szemben a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztették),

- 92. §-ának (3) bekezdésében (ha felfüggesztett szabadságvesztést kell utóbb végrehajtani, azt az összbüntetésbe foglalás szempontjából a továbbiakban végrehajtandó szabadságvesztésnek kell tekinteni),

- 102. §-a (1) bekezdésének b) pontjában (a törvény erejénél fogva áll be a mentesítés felfüggesztett szabadságvesztés esetén a próbaidő leteltének napján),

- 104. §-ában (a bíróság előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes; az előzetes mentesítés hatályát veszti, ha a felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelik),

- 119. §-ában (a felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt, a próbára bocsátott, a feltételes szabadságra bocsátott, a javítóintézetből ideiglenesen elbocsátott és az a fiatalkorú, akivel szemben a vádemelést elhalasztották, pártfogó felügyelet alatt áll),

- 121. §-a (1) bekezdésének a) pontjában (a fiatalokú elítélt a törvény erejénél fogva mentesül az ítélet jogerőre emelkedésének napján, ha a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik).

A Btk. 36. §-a (3) bekezdésének d) pontját, 52. §-ának (3) bekezdését, 72. §-a (4) bekezdésének d) pontját, 82. §-a (1) bekezdésének d) pontját és (2) bekezdését, 92. §-ának (3) bekezdését, 102. §-a (1) bekezdésének b) pontját, 119. §-át és 121. §-a (1) bekezdésének a) pontját a részben felfüggesztett szabadságvesztés esetén is alkalmazni kell, illetve alkalmazni lehet.

Akivel szemben részben felfüggesztett szabadságvesztést szabtak ki, előzetes bírósági mentesítésben nem lehet részesíteni, mivel a felfüggesztett részt megelőzően egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztést fognak rajta végrehajtani. Az ilyen tartamú végrehajtandó szabadságvesztés mellett pedig az előzetes mentesítés alkalmazása kizárt.

Az öt évnél nem hosszabb végrehajtandó szabadságvesztés törvényi mentesítése a Btk. 102. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatósága megszűnését követő öt év elteltével következik be. A két évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb, a fele részében végrehajtandó szabadságvesztés esetében, ha a felfüggesztett rész végrehajtását elrendelik, a felfüggesztett rész végrehajtásának befejezésétől számított öt év elteltével áll be a mentesítés [Btk. 102. § (1) bek. e) pont]. Ha azonban a felfüggesztett rész végrehajtását nem rendelik el, a mentesítés bekövetkezéséhez szükséges öt év a felfüggesztett rész próbaideje leteltének napjától kezdődik.

5. A részben felfüggesztett szabadságvesztés új jogintézmény, melynek lényege a közgondolkodásba még nem ment át. A büntetőjogi jogkövetkezmények egyértelműségére vonatkozó követelmény azt kívánja meg, hogy az ilyen szabadságvesztést kiszabó ítélet rendelkező része, amellett, hogy természetszerűleg tartalmazza a kiszabott szabadságvesztés teljes tartamát, számszerűen megjelölje a végrehajtandó rész tartamát is. A törvény rendelkezése folytán a terhelt ebből a szabadságvesztés-részből nem bocsátható feltételes szabadságra. Ezt a kijelentést - az e körben eddig követett bírói gyakorlatnak megfelelően - a részben felfüggesztett szabadságvesztést kiszabó ítélet rendelkező részében is szerepeltetni szükséges.

Az a helyes, ha a rendelkező rész a végrehajtandó rész letöltése után fennmaradó felfüggesztett rész tartamát is számszerűen tartalmazza. A próbaidő tartamát a törvény alapján meg kell határozni, amelynek a rendelkező részben szintén szerepelnie kell.

6. A Be. 327. §-ának (3) bekezdése szerint, ha a bíróság nem szabott ki végrehajtandó szabadságvesztést, az előzetes letartóztatást, a lakhelyelhagyási tilalmat, a házi őrizetet, a távoltartást, illetőleg az ideiglenes kényszergyógykezelést megszünteti, és nyomban intézkedik a vádlott szabadlábra helyezéséről. E törvényhely szempontjából a részben felfüggesztett szabadságvesztés - mivel annak kiállása a végrehajtandó rész letöltésével kezdődik - végrehajtandó szabadságvesztésnek számít, ezért a felsorolt kényszerintézkedések megszüntetésének a 327. § (3) bekezdése alapján nincs helye.

A Be. 327. §-ának (2) bekezdésében szereplő letartóztatási ok tartama szempontjából az ítéletben kiszabott szabadságvesztés a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó része a meghatározó. Ez a rendelkezés az ítéletben kiszabott

szabadságvesztés tartamára figyelemmel - a szökés vagy elrejtőzés várható veszélyére tekintettel - teszi lehetővé az előzetes letartóztatás elrendelését. A részben végrehajtandó szabadságvesztés esetében a végrehajtandó rész tartama alapozhatja meg a terheltben azt a szándékot, hogy kivonja magát a végrehajtás alól. A szökés vagy elrejtőzés veszélyének vizsgálatakor a felfüggesztett rész tartamát - mivel annak letöltésével az ügydöntő határozat kihirdetésekor reálisan nem lehet számolni - figyelmen kívül lehet hagyni.

Részben felfüggesztett szabadságvesztés tárgyalás mellőzésével meghozott végzésben nem alkalmazható, mert ebben az eljárási formában egy évet meghaladó felfüggesztett szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés nem alkalmazható.

A Be. 581. §-ának (1) bekezdése alapján terheltnek akkor jár kártalanítás, ha a részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtandó részénél a rendkívüli jogorvoslat folytán kisebb tartamú végrehajtandó részt szabtak ki vele szemben, illetve ha a részben felfüggesztett szabadságvesztésnél enyhébb büntetésre ítélték, próbára bocsátották, megrovásban részesítették, illetőleg az eljárást vele szemben megszüntették.

Ha a terhelt számára biztosíték letétbe helyezését engedélyezték, ám vele szemben részben felfüggesztett szabadságvesztést szabtak ki, a végrehajtandó rész letöltése után számára a biztosítékot a szabadításáról történő értesítése és a biztosíték elszámolásáról rendelkező határozat alapján, a bíróság gazdasági hivatala visszafizeti [Be. 587. § (3) bek, 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet 88. § (5) bek.].

Részben felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére a tanács elnöke csak a Be. 591. § (2) bekezdésének c)

pontja alapján, az elítélt életét közvetlenül veszélyeztető betegsége esetén engedélyezhet halasztást, amely három hónapnál hosszabb is lehet. Ebben az esetben a Be. 596. §-ának 4) bekezdése alapján a szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedést el kell rendelni.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Kónya István s.k.
kollégiumvezető

Dr. Márki Zoltán s.k.
a kollégium jegyzője